

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія викладачів природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
«_____» _____ 2015р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою

галузь знань _____ 0101 Педагогічна освіта _____
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність _____ 5.010101 Дошкільна освіта _____
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
інститут, факультет, відділення _____ Університетський коледж _____
(назва інституту, факультету, відділення)

Київ – 2015 рік

Робоча програма Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою для студентів

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

спеціальність 5.01010101 Дошкільна освіта
«28» серпня 2015р.

Розробник: Кошіль Оксана Петрівна,
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничих
дисциплін
Протокол №1 від «25» серпня 2015 року

Голова циклової комісії (Л.М.Глухенька)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова
Заступник директора (С.І. Дем'яненко)
з навчальної роботи
Заступник директора (З.Л. Гейхман)
з навчально-методичної роботи

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол №1 від «31» серпня 2015 року

Голова (М.В.Братко)

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою» є :

- розвиток наукового мислення студентів, формування знань про природне довкілля України, встановлення причинно-наслідкових зв'язків у природі, формування екологічного світогляду;
- стимулювання інтелектуальної готовності і здатності студентів здійснювати навчальну взаємодію;
- оволодіння студентами системою знань з методики ознайомлення дітей з природою;
- формування професійних умінь і навичок в роботі з дітьми дошкільного віку;
- формування професійно значущих якостей особистості вихователя;
- спрямування студентів на здобуття знань (з різною мотивацією) і впливання на якість засвоєння навчальної інформації;
- формування професійної компетентності майбутніх фахівців в галузі дошкільної освіти та виховання в контексті вивчення об'єктів та явищ природи, методів ознайомлення дітей з ними і форм організації навчально-виховної роботи в умовах суспільного дошкільного виховання та сім'ї.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою» є :

- вивчення природних умов України;
- ознайомлення з природними зонами України, її рослинним і тваринним світом, причинами зміни пір року;
- формування знань і практичних навичок у створенні розвивального середовища по ознайомленню з природою на ділянці дошкільного закладу і в куточку природи в приміщенні;
- опанування системою знань про сучасні методи ознайомлення дошкільників з природою та форми організації взаємодії педагога і вихованців в контексті пізнання природи;
- забезпечення теоретичної і практичної підготовки майбутнього педагога до організації природо пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку;

- створення у студентів цілісного уявлення про навчальну дисципліну на основі інтеграції знань і міждисциплінарних зв'язків;
- засвоєння основних положень, що характеризують підходи в ознайомленні дітей з природою видатних педагогів минулого та сучасної науки і практики;
- розуміння специфіки використання набутих умінь і знань під час практичної діяльності;
- виявлення та використання суб'єктивного досвіду студентів у навчально-виховному процесі;
- навчання майбутніх вихователів проведенню роботи з дітьми різних вікових груп з ознайомлення з природою відповідно до програм дошкільного закладу;
- вироблення вміння свідомого і творчого підходу до визначення навчально-виховних завдань відбору змісту, методів, форм і засобів ознайомлення дошкільників з природою;
- опанування системи сучасних активних та інтерактивних прийомів роботи з дітьми дошкільного віку;
- формування професійної компетенції.

У студентів мають бути сформовані такі предметні компетенції:

1. Вміння продемонструвати знання та розуміння системи педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, спрямованість на розв'язання конкретних педагогічних завдань, пов'язаних з визначеним предметом знань.
2. Здатність застосовувати ці знання та розуміння для програмування розвитку особистості дитини.
3. Вміння прогнозувати часткові, локальні завдання, їх структуру, основні етапи, шляхи їх досягнення.
4. Здатність діагностувати знання, вміння та навички дітей у відповідності з особистісними вимірами розвитку дитини, здійснювати на цій основі диференційоване навчання і виховання, об'єктивно оцінювати наслідки власної діяльності.
5. Здатність встановлювати взаємини і будувати спілкування з вихованцями на засадах співробітництва.

6. Вміння визначати та застосовувати елементи природодоцільного світогляду.
7. Навички формування реалістичних уявлень і понять про природу.
8. Вміння закласти основи формування елементів екологічного світорозуміння.
9. Вміння навчити дітей найпростішим прийомам вирощування рослин і догляду за тваринами.
10. Вміння уявити бажаний кінцевий результат роботи з ознайомлення дітей з природою в узагальненому вигляді.
11. Вміння створювати особистісно-розвивальне середовище для дитини.
12. Здатність орієнтуватись на інтереси та потреби дітей під час вибору об'єктів спостережень
13. Вміння створювати умови для розвитку пізнавального потенціалу дитини у процесі ознайомлення з природою.
14. Вміння викликати у дітей інтерес, емоційне захоплення, радість від спілкування з природою.
15. Здатність стимулювати самостійні спостереження, ігрову діяльність з природними матеріалами, забезпечуючи розвиток активності, допитливості, творчості дітей.
16. Здатність створювати природниче середовище для експериментів та дослідів.
17. Вміння виготовляти дидактичні посібники для активізації і закріплення знань дітей про природу.
18. Здатність організовувати і проводити дидактичні ігри з природним матеріалом для розвитку пізнавальної активності.
19. Вміння виховувати у дітей інтерес до духовних, історичних і культурно-національних цінностей народу на природознавчому матеріалі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин (лекції, практичні, семінарські, самостійна робота, індивідуальні завдання, модульний контроль)-3 кредити ECTS.

Вивчення навчальної дисципліни закінчується іспитом.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта	Нормативна (за вибором)
Модулів – 3	Спеціальність: 5.01010101 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки: 3
Змістових модулів – 3		Семестр: 5-6-й
Загальна кількість годин – 108 год.		Лекції: 22 год.
		Практичні: 12 год.
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Семінарські: 8 год.
		Самостійна робота: 48 год.
		Індивідуальні завдання: 12 год.
		Модульний контроль: 6 год.
		Вид контролю: екзамен

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні	індивідуальні	семінари	мод.к	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Основи природознавства						
Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний та тваринний світ.	4	2		2		
Тема 2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.	4	2		2		
Тема 3. Куточок природи в дитячому садку.	6	2	2		2	
Тема 4. Ділянка дошкільного закладу.	6	2	2			2
Разом за змістовим модулем 1	20	8	4	4	2	2
Змістовий модуль 2. Теоретично-методичні засади методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою						
Тема 5. Вступ. Предмет, методи і завдання курсу.	2	2				
Тема 6. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного	4	2		2		

віку з природою.						
Тема 7. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	2	2				
Тема 8. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	12	2	4	2	2	2
Разом за змістовим модулем 2	20	8	4	4	2	2
Змістовий модуль 3.						
Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою						
Тема 9. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей дошкільного віку з природою.	2	2				
Тема 10. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу з дітьми дошкільного віку.	8	2	2		4	
Тема 11. Засоби фіксації знань дітей дошкільного віку про природу.	10	2	2	4		2
Разом за змістовим модулем 3	20	6	4	4	4	2
Загальна кількість годин	60	22	12	12	8	6

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони.

Рослинний та тваринний світ. Сезонні зміни в природі України.

Екологічні проблеми України.

Природні умови України.

Природні умови України. Рельєф України, головні риси рельєфу, його характер. Клімат – як багаторічний режим погоди в даній місцевості. Кліматичні фактори. Основні метеорологічні елементи, їх характеристика. Прогнозування погоди.

Ґрунти, морфологічні ознаки ґрунтів (забарвлення, структура, будова, механічний склад, включення).

Водні ресурси України: моря, річки, озера, лимани, водосховища і ставки.

Природні зони України.

Зона мішаних лісів, лісостепова зона, степи, середньоземноморські субтропіки. Фактори, які зумовлюють створення природних комплексів. Екологічні проблеми окремих природничих зон. Урбанізація, рекреація. Природоохоронні об'єкти, національні природні парки, природні заповідники.

Зона змішаних лісів. (Українське полісся). Територія розташування. Рівнинний характер рельєфу. Ґрунти дерново-підзолисті.

Лісостепова зона. Межі розташування. Розчленованість глибокими долинами річок, ярами і балками. Ґрунти сірі лісові і чорноземи.

Степова зона. Рівнинна поверхня.

Зона середземноморських субтропиків. Південний берег Криму. Гористий рельєф. Клімат субтропічний.

Природні зони України. Фактори, які зумовлюють створення природних комплексів, мішані ліси, лісостепова і степова зони; екологічні проблеми окремих природничих зон, урбанізація, рекреація; увалисто-балковий та увалистий рельєф,

височини і низовини, тектонічні западини. Український кристалічний щит; природоохоронні об'єкти, національні природні парки, природні заповідники.

Природа України. Рослинний і тваринний світ України. Сезонні зміни.

Різноманітність і багатство рослинного світу України. Роль рослин в природі і житті людини. Унікальна планетарна роль рослин.

Характерні особливості рослинного угруповання відповідно до природної зони. Фітоценози – як рослинне угруповання.

Тваринний світ України. Найбільш типові представники різних типів, класів, рядів поширені в Україні. Пристосування до умов існування. Сезонні зміни в природі України. Причини змін пір року. Компоненти погоди, кліматоутворюючі фактори. Клімат як багаторічний режим умов погоди.

Сезонні зміни в природі України.

Характерна особливість клімату України, причини зміни пір року, відхилення осі землі від площини орбіти; календарний, астрономічний, фенологічний початок пори року; характерні ознаки явищ в неживій природі, залежність тваринного і рослинного світу від явищ неживої природи, найбільш яскраві явища різних пір року: осені, зими, весни, літа.

Компоненти погоди, сезонні явища, кліматоутворюючі фактори, метеорологічні та агрометеорологічні поняття, температурні умови. Клімат, як багаторічний режим умов погоди, тепло забезпечення періоду вегетації, біологічний та вимушений спокій у рослин, рівнодення, сонцестояння, сніготанення, передзимня, паморозь, іній тощо; хмари за формою і висотою (кучові, перисті, шарові, слоїсті), повітряні маси, циклони, антициклони.

Основні поняття тем: екологічні проблеми, науково-технічна революція, деградація озонового шару, ґрунтів, водойм, вивчення природи як фактор професійної підготовки вихователя.

Рельєф як сукупність різноманітних за формою і походженням нерівностей земної поверхні, ендегенні та екзогенні процеси сучасного рельєфу поверхні України, клімат як багаторічний режим погоди в Україні, основні метеорологічні

елементи, несприятливі метеорологічні явища, морфологічні ознаки ґрунтів, охорона водних ресурсів України, біогеографічний поділ, гідрологія, акліматизація.

Тема 2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.

Куточок природи – важлива умова організації діяльності дітей дошкільного віку.

Навчально-виховне значення куточка природи. З історії створення куточка природи. Вимоги до вибору тварин та рослин. Розміщення і обладнання куточка природи. Стандартне і нестандартне обладнання. Сезонні та постійні мешканці в куточку.

Основні поняття теми: куточок природи як розвивальне середовище, шлях формування реалістичних уявлень про природу, розвиток пізнавальних інтересів, системні знання, формування знань про залежності у природи, створення умови розвитку пізнавальних інтересів.

Кімнатні рослини в куточку природи.

Кімнатні рослини в куточку природи як постійні і тимчасові мешканці куточка природи. Різноманітність рослин, їх будова, способи розмноження. Поділ рослин на групи: красиво квітучі, декоративно-листяні, цибулинні, ампельні, виткі, сукуленти. Догляд за кімнатними рослинами: поливання, обприскування, пересаджування, перевалка, підрізання, боротьба з хворобами та шкідниками кімнатних рослин.

Основні поняття теми: диференційовані потреби рослин в основних факторах середовища, прийоми догляду за кімнатними рослинами, сприятливі умови для утримання рослин.

Тема 3. Куточок природи в дитячому садку.

Тварини в куточку природи.

Акваріумні рибки – постійні мешканці куточка природи. Прісноводні риби місцевих водойм в акваріумі. Екзотичні, холодноводні, тепловодні, ікрометні. Водорості, слимаки. Влаштування акваріума і догляд за ним. Акватераріум та його мешканці.

Основні поняття теми: прогресивні ознаки класу риб, пристосувальні особливості до умов водного середовища, забезпечення біологічної рівноваги, достатнє природне освітлення, екологічні елементи в акваріумних середовищах. Рослини вільно плаваючі, внутрішнє і зовнішнє запліднення.

Птахи та дрібні ссавці в куточку природи.

Біологічна характеристика птахів, яких можна утримувати в куточку природи (канарка, хвилястий папуга тощо). Особливості зовнішнього вигляду, походження, поведок, догляду. Обладнання клітки для птахів.

Дрібні ссавці в куточку природи. Прогресивні ознаки класу ссавців. Тварини, що пристосовані до життя в умовах неволі. Біологічні особливості зовнішнього вигляду, пристосування до життя на волі та в неволі, розмноження, піклування про потомство.

Представники ряду гризунів: морська свинка, хом'як, соні , кролик в куточку природи дитячого садка. Зовнішній вигляд, пристосування до умов середовища, поведки, сезонні зміни в житті тварин. Організація умов утримання тварин в куточку природи. Забезпечення санітарно-гігієнічних умов у догляді за тваринами. Постійні і сезонні мешканці куточка природи.

Основні поняття теми: прогресивні ознаки класу птахів і ссавців, скелетно-м'язова, нервова системи, інстинктивна та складна поведінка, еволюційний розвиток, забезпечення зв'язку з навколишнім середовищем, приручені тварини, ланцюги живлення, значення тварин в природі.

Семінар 1.Сезонні і постійні мешканці куточка природи.

Практичне заняття 1. Постійні і тимчасові мешканці куточка природи.

Тема 4. Ділянка дошкільного закладу.

Озеленення ділянки.

Ділянка дошкільного закладу як розвивальне середовище в ознайомленні дітей з природою. Вплив на розвиток всіх сторін особистості дитини. Організація різноманітної діяльності дітей – пізнавальної, ігрової, трудової.

Вимоги до озеленення ділянки. Складові компоненти озеленення ділянки. Залежність використання компонентів від загального ландшафту місцевості і ділянки. Планування ділянки. Розташування дерев алеями, групами. Одиночні посадки дерев. Поєднання дерев і кущів в пейзажному оформленні ділянки. Характеристика дерев і кущів рекомендованих для озеленення кущів і використання їх в озелененні.

Посадка дерев і кущів. Догляд за ними.

Основні поняття теми: розвивальне середовище, компоненти озеленення, агротехніка у вирощуванні рослин, ландшафтний пейзаж, рослини вітрозапильні і комахозапильні, рослини одно і дводомні, мальовничі обриси крон, декоративний ефект.

Квітники на ділянці дошкільного закладу.

Вибір місця на ділянці дошкільного закладу для розташування квітників. Різноманітність форм квітників, залежність їх від наявності площі. Форми квітників: клумби, рабатки, міксбортери, партери.

Вибір рослин для квітників. Урахування строків цвітіння, кольорової гами, висоти рослин.

Біологічні особливості рослин однорічних, дворічних, багаторічних. Догляд за рослинами квітника.

Основні поняття теми: естетичний план, цикл розвитку рослин, дійове ставлення до створення краси, раціональність форми квітника, фонові квіти, килимові квітники, точки огляду квітників.

Город на ділянці дошкільного закладу.

Умови планування городу на ділянці дошкільного закладу. Вибір місця. Розмір грядок, міжрядь. Елементи декоративного оформлення городу. Найбільш поширені родини овочевих рослин, їх характеристика. Особливості вирощування і догляду за овочами. Біологічний і механічний засіб боротьби із шкідниками.

Основні поняття теми: родини овочевих рослин, умови розвитку рослин: холодостійкі і теплостійкі овочі, елементи живлення рослин, сорт овочів, овочева

розсада, збалансованість живлення, пікірування рослин, пасльонові, хрестоцвіти, зонтичні, лободові, лілійні, комахи-ентомофаги.

Плодові дерева і плодово-ягідні кущі на ділянці дошкільного закладу.

Плодові дерева і плодово-ягідні кущі на ділянці дошкільного закладу. Особливості вибору місця для посадки плодових дерев. Характеристика сортів різних плодових дерев і кущів. Посадка саду і догляду за ним. Сезонні роботи в плодовому саду.

Основні поняття теми: плодові дерева, плодово-ягідні кущі, фаза плодоносіння, карликові дерева, пальметні рослини, сильнорослі рослини, пристовбурні кола, кісточкові плодові дерева, саджанці, органічні добрива.

Практичне заняття 2. Озеленення ділянки дошкільного закладу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПРИРОДОЮ.

Тема 5. Вступ. Предмет, методи і завдання курсу.

Становлення і розвиток методики ознайомлення з природою.

Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії прогресивної педагогіки. Завдання ознайомлення з природою в Базовому компоненті. Загальна характеристика різноманітних методів.

Суть методу ознайомлення дітей з природою. Класифікація методів за різними джерелами. Аналіз різних систем класифікації методів. Вибір методу. Етапи засвоєння дітьми знань. Взаємозв'язок всіх методів між собою. Різноманітність прийомів, які спрямують дітей на виконання певного дидактичного завдання. Репродуктивний, проблемний, дослідницький, естетичний шлях. Аналіз і синтез діяльності. Сенсорні еталони. Об'єкт і суб'єкт сприймання.

Основні поняття теми: предмет, метод, особистість, фактор розвитку, вплив факторів природи на особистість, виховання, розвиток, всебічний розвиток, гармонійна дитина, гуманізація виховання, система знань, аналіз і синтез, мислення: образне, наочне, логічне, активна пізнавальна діяльність.

Тема 6. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою.

Визначення спостереження і його навчально-виховне значення. Дослідження різними науковцями проблеми спостережень. Спостереження у природі – складна пізнавальна діяльність. Види спостережень. Методика керівництва спостережень. Структура спостережень, етапи. Підготовка вихователя до спостережень. Прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку. Планування практичної роботи по організації спостережень в різних вікових групах.

Використання ілюстративного матеріалу під час ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Потреба використання ілюстративного матеріалу під час ознайомлення дошкільників з природою.

Позитивні аспекти використання різноманітного ілюстративного матеріалу. Врахування недоліків використання ілюстративного матеріалу (плоске зображення об'ємних предметів, невідповідність розмірам реального предмету тощо). Вимоги до ілюстративного матеріалу. Використання ілюстративного матеріалу. Види ілюстративного матеріалу. Місце ілюстративного матеріалу в навчально-виховній роботі з дошкільниками. Методика використання різних видів ілюстративного матеріалу.

Основні поняття теми: спостереження, види, етапи, структура спостережень, ілюстративний матеріал, види ілюстративного матеріалу.

Тема 7. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Характеристика словесних методів ознайомлення дошкільників з природою. Взаємодія чуттєвого і раціонального пізнання. Розповідь вихователя. В чому полягає цінність розповіді вихователя?

Розповіді сюжетні і описові. Словесні логічні завдання. Використання дитячої природознавчої літератури. Бесіда (вступні, супровідні, заключні). Вимоги до різних видів бесід, їх місце в навчально-виховному процесі в різних вікових групах. Специфіка змісту бесіди, її тип, своєрідність проведення, використання наочного матеріалу в ході бесіди.

Основні поняття теми: форма мислення, взаємодія пізнання чуттєвого і раціонального, оптимальність взаємодії, пізнавальні інтереси, словесні логічні завдання, причинно-наслідкові зв'язки, критичність мислення, елементи інформації, активація думки.

Тема 8. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Праця дітей в природі. Праця в природі як один із основних методів ознайомлення дошкільників з природою. Навчально-виховне значення праці в природі, її своєрідність. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці в природі, їх зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей у природі: доручення, чергування, колективна праця дітей у природі. Методика організації праці в природі з дітьми різних вікових груп.

Основні поняття теми: оптимальність діяльності в праці, динамічність, цінність орієнтації, гуманістична спрямованість праці, зміст доручень, особливості орієнтації чергувань, методика організації колективної праці, комплекси до організації різних видів праці.

Пошуково-дослідницька діяльність.

Нескладні дослідження як метод ознайомлення дітей з природою. Цінність пошуково-дослідницької діяльності дітей дошкільного віку. Вимоги до нескладних дослідів в природі. Структура дослідів, їх етапи. Зміст пошуково-дослідницької діяльності дітей різних вікових груп. Організація пошуково-дослідницької діяльності на екологічній стежині. Створення зон для організації нескладних дослідів. Методика організації і проведення нескладних дослідів.

Основні поняття теми: дослід як спосіб матеріального впливу, практична діяльність дітей і словесне обґрунтування, зв'язки в природі доступні дитячому осмисленню, максимальна активація розумової діяльності, структура дослідів, їх етапи, особливості висунення припущень, використання методу моделей.

Семінар 2. Гра, як метод ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Практичне заняття 3. Планування практичної роботи по організації спостережень в різних вікових групах.

Практичне заняття 4. Планування практичної роботи по організації пошуково-дослідницької діяльності і праці в різних вікових групах ДНЗ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ПО ОЗНАЙОМЛЕННЮ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ.

Тема 9. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою.

Загальна характеристика основних форм ознайомлення з природою.

Необхідність використання різноманітних форм у навчально-виховному процесі ДЗН та сім'ї. Зв'язок навчальних завдань з різними формами роботи.

Заняття як важлива форма ознайомлення дітей з природою.

Значення і місце занять у системі роботи ознайомлення з природою дітей різних вікових груп. Зміст знань, умінь і навичок, що формуються на заняттях з природознавства, виходячи з вимог програми. Відбір матеріалу до заняття. Єдність виховних та освітніх завдань, що здійснюються на заняттях. Зв'язок занять з іншими формами роботи. Типи занять за місцем в системі ознайомлення з природою дітей дошкільного віку. Методика проведення занять різного віку. Особливості організації та проведення занять з дітьми різного віку. Система і послідовність занять, пов'язаних з природою у різні пори року.

Планування і облік роботи по ознайомленню дітей з природою.

Значення, мета та основні принципи планування природи з ознайомлення дітей з природою. Вимоги до планування. Вихідні принципи для планування системи роботи як на заняттях так і в повсякденному житті. Планування системи занять на

сезон. Поступове ускладнення матеріалу. Встановлення зв'язків занять з основ природознавства і с заняттями з інших розділів програми. Розробка системи комплексних занять. Встановлення зв'язків при планування системи занять з роботою в повсякденному житті. Види планів.

Основні поняття теми: спільна навчальна діяльність, дошкільна дидактика, процес навчання на як спеціально організована діяльність; залежність методу навчання від форми організації дітей, особистісноорієнтовані форми., формування початкових уявлень, збагачення та розширення знань, узагальнення та систематизація знань, система занять, забезпечення пізнавальних потреб та інтересів дітей, методи в системі взаємопоповнення інформації та вражень, умови успішного навчання, принципи планування роботи урахування основних дидактичних принципів; спланованість як пропорційність, визначення перспективи урахування ускладнення змісту, варіативність у плануванні, розгорнутий план, план-схема, план-конспект.

Тема 10. Експедиція як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу.

Місце експедиції в системі роботи щодо ознайомлення дітей з природою в умовах дитячого садка та сім'ї. Тематика і структура експедицій в природу. Методика проведення експедицій. Підготовка вихователя до експедиції. Визначення програмових завдань, місця маршруту експедиції, підбір обладнання для збору і розміщення природного матеріалу. Підготовка дітей до експедиції. Поєднання різноманітних методів і прийомів з дітьми в ході експедицій. Організація діяльності дітей на експедиції: пізнавальної, ігрової, трудової.

Цільові та повсякденні прогулянки дітей дошкільного віку в природі.

Цільові прогулянки, їх значення в збагаченні уявлень дітей про довкілля, в пізнанні природного середовища місцевості. Умови проведення цільових прогулянок. Відмінність між експедиціями, цільовою і повсякденною прогулянкою. Зміст спостережень на цільових прогулянок.

Повсякденні прогулянки. Місце прогулянок в режимі дня та навчально-виховному процесі. Основні структурні частини та періодичні елементи прогулянок.

Зміст спостережень за об'єктами і явищами природи на прогулянці. Форми організації спостережень. Стимулювання дітей до самостійних спостережень. Керівництво ними вихователем.

Організація різноманітних ігор з природним матеріалом на прогулянках в різні пори року. Праця дітей на ділянках під час прогулянок. Організація пошуково-дослідницької діяльності на прогулянці.

Основні поняття теми: форма навчання, структура екскурсії, методичні компоненти екскурсії, види екскурсій, екскурсійне обладнання, інформаційне поле про взаємозв'язки в природі, поняття про природокористування, режимні процеси, цільові прогулянки, повсякденні прогулянки, постійні і періодичні елементи в структурі прогулянки, оптимальний рівень організації ділянки ДНЗ, колективний та індивідуальний характер організації роботи з дітьми, екологічна свідомість, естетичний розвиток.

Практичне заняття 5. Планування екскурсій, цільових прогулянок, щоденних прогулянок в природу з дітьми різних вікових груп.

Семінар 3. Екологічна спрямованість ознайомлення з природою на повсякденних і цільових прогулянках, в індивідуальній роботі з дітьми дошкільного віку.

Семінар 4. Екологічні стежини як розвивальне природне середовище дітей дошкільного віку та планування роботи на них.

Тема 11. Засоби фіксації знань дітей про природу.

Потреба фіксації знань у дітей дошкільного віку. Способи фіксації знань у дітей дошкільного віку: ведення календарів природи та погоди в різних вікових групах, складання букетів, гербаріїв, колекцій, малювання, аплікація, виготовлення поробок з природного матеріалу, виготовлення «Книги природи», підготовка усного журналу, газети, свят та розваг на природничому матеріалі. Особливості ведення

календарів погоди в усіх вікових групах і календарів природи в старшому дошкільному віці. Методика організації природничих розваг. Зв'язок ознайомлення дошкільників з природою з іншими розділами.

Основні поняття теми: своєрідність пізнання дошкільниками закономірностей сезонних змін в природі в різні пори року, розвиток у дітей спостережливості, залежність форми фіксації знань про природу із ускладненням знань; унаочнення процесу поступових змін в природі, особливості гуманізації педагогічного процесу, краєзнавчі підходи у навчанні і вихованні.

**Практичне заняття 6. Фіксація знань дітей про природу.
Ведення календаря природи та погоди.**

IV. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1	Семінар № 1 Тема: Сезонні і постійні мешканці куточка природи.	2
2	Семінар № 2 Тема: Гра, як метод ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	2
3	Семінар № 3 Тема: Екологічна спрямованість ознайомлення з природою на повсякденних і цільових прогулянках, в індивідуальній роботі з дітьми дошкільного віку.	2
4	Семінар № 4 Тема: Екологічні стежки як природно - розвивальне середовище дітей дошкільного віку та планування роботи на них.	2

V. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1	Практичне заняття 1. Постійні і тимчасові мешканці куточка природи.	2
2	Практичне заняття 2. Озеленення ділянки дошкільного закладу.	2
3	Практичне заняття 3 Планування практичної роботи по організації спостережень в різних вікових групах.	2
4	Практичне заняття 4. Планування практичної роботи по організації пошуково-дослідницької діяльності та праці у природі у різних вікових групах ДНЗ.	2
5	Практичне заняття 5. Планування екскурсій, цільових та щоденних прогулянок у природу з дітьми різних вікових груп.	2
6	Практичне заняття 6. Фіксація знань дітей про природу. Ведення календаря природи та погоди.	2

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1	Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний та тваринний світ.	4
2	Тема 2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.	4
3.	Тема 3. Куточок природи у дитячому садку.	4
4.	Тема 4. Ділянка дошкільного закладу.	4
5.	Тема 5. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	4
6.	Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	4
7.	Тема 7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	8
8.	Тема 8. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей дошкільного віку з природою.	4
9.	Тема 9. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу з дітьми дошкільного віку.	8
10.	Тема 10. Засоби фіксації знань дітей дошкільного віку про природу.	4
Разом		48

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

VIII. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, іспит.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове контрольна робота, звіт, реферат.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

**Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю**

<i>№ n/n</i>	<i>Види діяльності</i>	<i>К-сть завдань</i>	<i>Розрахунки</i>	<i>К-сть рейтинг.балів</i>
1.	Лекційні заняття (відвідування)	11	11x1	11
2.	Семінарські заняття: а) відвідування;	4	4x1	4
	б) робота на семінарському занятті	4	3x10	30
3.	Практичні заняття: а) відвідування;	6	6 x1	6
	б) робота на практичних заняттях.	10	6x10	60
4.	Самостійна робота	10	10x5	50
5.	Модульна контрольна робота	3	3x25	75
	Підсумковий рейтинговий бал коефіцієнт іспит	60% 236:60=3,93 40%		236

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика навчання природознавства» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п.IV), де визначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано в табл. 8.1, табл. 8.2.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>	
		<i>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</i>	<i>для заліку</i>
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	зараховано
B	82-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75-81 (добре)		
D	69-74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60-68 (достатньо)		
FX	35-59 (недостатньо – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	не зараховано
F	1-34 (незадовільно з можливістю повторного прослуховування)		

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

ІХ. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота											екзамен 40
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T8	T10	T11	
78				82				76			

Коефіцієнт $236:60=3,93$

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів.

ХІ. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Охарактеризуйте природні умови України та її природні зони.
2. Обґрунтуйте доцільність використання та методику проведення дослідів та нескладних експериментів при ознайомленні дітей з природою.
3. Охарактеризуйте клімат України, метеорологічні елементи.
4. Методика проведення дидактичних ігор в ознайомленні дітей з природою.
5. Охарактеризуйте рослинний світ України.
6. Використання дитячої природознавчої літератури, ілюстративного матеріалу при ознайомленні дітей дошкільного віку з природою.
7. Охарактеризуйте тваринний світ України.
8. Обґрунтуйте цінність розповіді вихователя як методу ознайомлення дітей з природою та розкрийте вимоги до розповіді.
9. Проаналізуйте сезонні зміни в природі України, враховуючи характерні особливості клімату України.
10. Охарактеризуйте словесні методи ознайомлення дітей з природою, їх значення.
11. Доведіть, що куточок природи – важлива умова розвитку дітей дошкільного віку.

12. Обґрунтуйте види роботи з дітьми на прогулянці у природі та порівняйте цільові прогулянки з повсякденними.
13. Опишіть розміщення і обладнання куточка природи, вкажіть сезонних та постійних мешканців куточка природи.
14. Охарактеризуйте види екскурсій та розкрийте особливості методичного керівництва їх проведенням.
15. Охарактеризуйте кімнатні рослини в куточку природи в ДНЗ та назвіть найбільш типові представники різних груп.
16. Охарактеризуйте структуру заняття із колективної праці в різних вікових групах.
17. Визначте сприятливі умови для утримання рослин в куточку природи.
18. Охарактеризуйте значення праці у природі, види, форми та особливості педагогічного керівництва в різних вікових групах.
19. Опишіть умови утримання акваріумних рибок.
20. Розкрийте сутність методики організації і проведення спостережень в різних вікових групах та охарактеризуйте структуру спостереження, його етапи.
21. Опишіть влаштування акваріума і догляд за ним.
22. Доведіть, що спостереження є основним методом ознайомлення дітей з природою та охарактеризуйте види спостережень у природі.
23. Охарактеризуйте птахів, рекомендованих для утримання в куточку природи ДНЗ та поясніть особливості догляду за ними.
24. Розгляньте класифікацію методів ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
25. Охарактеризуйте ссавців, рекомендованих для утримання в куточку природи ДНЗ, вказавши зовнішній вигляд, пристосування, умови утримання.
26. Охарактеризуйте зміст та організацію роботи з екологічного виховання дітей різних вікових груп у ДНЗ.
27. Поясніть складові компоненти озеленення та розкрийте суть вимог до озеленення ділянки.
28. Розкрийте освітньо-виховне значення природничих свят та розваг в ДНЗ.
29. Охарактеризуйте планування ділянки дошкільного закладу та обґрунтуйте розташування дерев алеями, групами.
30. Методика роботи з календарем природи для дітей старшого дошкільного віку.
31. Поясніть розміщення газонів та вертикального озеленення ділянки в ДНЗ.
32. Обґрунтуйте значення екологічної стежини на ділянці дошкільного закладу.
33. Охарактеризуйте форми квітників на ділянці ДНЗ та розкрийте їх значення у вихованні дітей.
34. Охарактеризуйте засоби привабливання птахів на ділянку дошкільного закладу.
35. Охарактеризуйте планування городу на ділянці дошкільного закладу, вказавши найбільш поширені родини овочевих культур та специфічні особливості вирощування і догляду за ними.
36. Охарактеризуйте плодові дерева та плодово-ягідні кущі на ділянці дошкільного закладу і догляд за ними.
37. Складіть план-схему цільової прогулянки по ділянці ДНЗ (об'єкт і

- вікова група за вибором студента).
38. Методика проведення дослідів при ознайомленні дітей з властивостями ґрунту (вікова група за вибором студента).
  39. Складіть план-конспект екскурсії з дітьми старшого дошкільного віку на город.
  40. Складіть конспект колективної праці з дітьми старшого дошкільного віку на квітнику за темою: «Висаджування розсади квітів».
  41. Складіть конспект колективної праці з дітьми середнього дошкільного віку за темою: «Висаджування цибулі».
  42. Обґрунтуйте вибір прийомів, під час спостереження за морською свинкою, які викличуть інтерес у дітей до тварини.
  43. Сплануйте спостереження за явищами неживої природи взимку на прогулянці з дітьми середнього дошкільного віку.
  44. Методика проведення дослідів для дітей старшого дошкільного віку з ознайомлення дітей з властивостями води.
  45. Складіть план заняття з дітьми середнього дошкільного віку за темою: «Спостереження за кішкою».
  46. Наведіть приклад дидактичних ігор, які використаєте при ознайомленні дошкільників з порами року (вікова група за вибором студента).
  47. Складіть і поясніть методику проведення гри «Овочевий магазин» для дітей старшого дошкільного віку.
  48. Побудуйте алгоритм запланованої бесіди з дітьми молодшого дошкільного віку про весну.
  49. Підберіть дидактичні ігри природничого змісту, що сприяють сенсорному вихованню дітей молодшої групи.
  50. Складіть план-конспект екскурсії за межі ДНЗ за темою: «Літні явища в природі», враховуючи вікові можливості дітей.
  51. Складіть дидактичну гру «Чарівна торбинка» для дітей молодшого дошкільного віку, вказавши послідовність проведення цієї гри та роль вихователя в керівництві грою.
  52. Складіть план-схему спостереження за рибкою з дітьми молодшого дошкільного віку.
  53. Методика проведення дослідів з ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з властивостями повітря.
  54. Сплануйте спостереження за станом неба і погодою (вікова група за вибором студента).
  55. Сплануйте цільову прогулянку до весняного скверу з дітьми старшого дошкільного віку, використавши прийоми на підсилення емоційного сприйняття весняного пейзажу.
  56. Сплануйте цільову прогулянку з дітьми середнього дошкільного віку до плодового дерева (за вибором).
  57. Складіть план-схему розглядання картини «Білки» (серія «Дикі тварини») з дітьми середнього дошкільного віку, вказавши використані прийоми.
  58. Розкрийте особливості планування роботи на екологічній стежині в межах ДНЗ.

59. Сплануйте декілька (4-5) доручень по догляду за мешканцями куточка природи з дітьми старшого дошкільного віку.
60. Сплануйте спостереження з дітьми (група за вибором) за дощовим черв'яком.
61. Складіть план-конспект екскурсії з дітьми влітку на квітник (вікова група за вибором студента).
62. Складіть план-конспект екскурсії по екологічній стежині на зупинку «Плодовий сад» (вікова група за вибором студента).
63. Доведіть на конкретних прикладах пізнавально-виховні можливості легенди у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.
64. Сплануйте ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з новою кімнатною рослиною: бальзаміном.
65. Складіть конспект-спостереження за зимуючими птахами з дітьми середнього дошкільного віку.
66. Складіть конспект комплексного заняття по ознайомленню дітей старшого дошкільного віку із зимовими явищами з використанням дослідів.
67. Сплануйте порівняльне розглядання двох кімнатних рослин з дітьми молодшого дошкільного віку.
68. Складіть план-конспект заняття з фронтальної праці в природі з дітьми середнього дошкільного віку.
69. Методика проведення дослідів для ознайомлення дітей з властивостями піску (вікова група за вибором студента).
70. Складіть план спостережень при ознайомленні дітей з мурахами.
71. Складіть конспект-спостереження за Сонцем з дітьми старшого дошкільного віку.
72. Складіть план-конспект посадки насіння гороху на городі з дітьми другої молодшої групи.

XI. ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **володіти** знаннями про:

- природні умови України;
- головні риси і характер рельєфу України;
- кліматичні фактори, основні метеорологічні елементи;
- особливості тваринного і рослинного світу України;
- вимоги до влаштування куточка природи в дошкільному закладі;
- біологічні особливості постійних і тимчасових мешканців куточка природи,

вимоги до їх утримання;

- варіативність планування ділянки дошкільного закладу;
- біологічні особливості рослин квітника, городу, саду;
- предмет, об'єкт, методологію, історію становлення та розвитку методики

ознайомлення з природою дітей дошкільного віку;

- основні закони та закономірності природного довкілля.

Аналізувати:

- завдання, зміст, види, форми, сутність і характер процесу пізнання дітьми природи;
- основні методи керівництва природопізнавальної діяльності дітей;
- завдання ознайомлення дітей з природою.

Розпізнавати:

- об'єкти і явища природи, доступні дітям дошкільного віку для пізнання;
- закономірності та принципи організації природопізнавальної діяльності дітей.

Складати:

- вимоги до планування й обліку роботи по ознайомленню дітей з природою;
- паспорт на кімнатні рослини;
- проект для куточка природи;
- план-конспект заняття з ознайомлення дітей з природою;
- план-схему квітника.

Добирати:

- літературу і додаткову інформацію відповідно до теми;
- тварин і рослин в куточку природи відповідно до сезонів: осінь, зима, весна, літо;
- посадковий матеріал для квітників, городу;
- способи приваблювання птахів на ділянку дошкільного закладу;
- інформаційний матеріал з тем курсу;
- найбільш оптимальні умови для утримання тварин і рослин в межах дитячого садка;
- педагогічно доцільні засоби і методи керівництва процесом ознайомлення дітей з природою.

Встановлювати:

- причинно-наслідкові зв'язки між явищами в природі, рослинами і тваринами;
- зв'язок між походженням рослин і їхніми вимогами до світла, вологи, тепла, ґрунту.

XII. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Беленька Г.В. Віконечко в природу: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку / Г.В. Беленька. – К.: Сім кольорів, 2014. – 56 с.
3. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
4. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч.- метод. посіб. / Г.В. Беленька, Т.С. Науменко, О.А. Половіна. – К.: Генеза, 2013. – 112 с. – (Настільна книжка вихователя). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 12.07 2013 р. № 1/11-11415) (*репозитарій*)
5. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою / Н.Ф. Яришева. - К.: Вища шк., 1995.- 255 с.

Додаткова література:

1. Беленька Г.В. Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. – К.: Сім кольорів, 2014. – 56 с.
2. Беленька Г.В. Знайомтеся: жук-сонечко. // Методична скарбничка вихователя, - № 6, 2014. – С. 36 – 39, 45.
3. Беленька Г.В. Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідях. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. – К.: Шкільний світ, 2011. – 128 с.

4. Богініч О.Л. Беленька Г.В. Природа і Рух: [посібник для батьків, дошкільнят та соціальних педагогів] / Під загальною редакцією С. Чередниченко. - К.: Кобза, 2003. – 192 с.
5. Горопаха Н.М. Виховання екологічної культури дітей. Посібник для вихователів дошкільних закладів та вчителів початкових класів / Наталія Михайлівна. – Рівне, «Волинські обереги», 2001 – 2001 – 212 с.
6. Марковская М.М. Уголок природы в детском саду / М.М. Марковская. - М.: Просвещение, 1989. - 144 с.
7. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників: Метод. посіб. / Зоя Павлівна Плохій . – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2002. –173 с.